International Journal of Kannada Research
www.kannadajournal.com

ISSN: 2454–5813
IJKR 2020; 6(1): 143-147
© 2020 IJKR
www.kannadajournal.com
Received: 07-11-2019
Accepted: 09-12-2019

ಡಾ. ಗಿರೇಗೌಡ ಅರಳಿಹಳ್ಳಿ
ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ,
ವಿ.ಎಸ್.ಕೆ.ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ,
ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಕೇಂದ್ರ, ಕೊಪ್ಪಳ.

Corresponding Author:
ಡಾ. ಗಿರೇಗೌಡ ಅರಳಿಹಳ್ಳಿ
ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ,
ವಿ.ಎಸ್.ಕೆ.ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ,
ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಕೇಂದ್ರ, ಕೊಪ್ಪಳ

ಐತಿಹ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು

ಡಾ. ಗಿರೇಗೌಡ ಅರಳಿಹಳ್ಳಿ

ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದಲೂ ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ರಕ್ತಗತವಾಗಿ ಬಂದಂಥ ಅಸಮಾನತೆಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗತಾರತಮ್ಯತೆಯೂ ಒಂದು. ಈ ಬಗೆಗಿನ ತಾರತಮ್ಯತೆಯ ಸಂವೇದನೆಗಳು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೌಖಿಕ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಹೆಚ್ಚು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡಿವೆ. ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಎ.ಕೆ. ರಾಮಾನುಜನ್ ಅವರು "ಯಾರಾದರೂ ಭಾರತೀಯ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದರೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಧ್ವನಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದಿದ್ದರೆ ಅವರು, ಹೆಂಗಸರು ಹೇಳುವ ಕಥೆಗಳು, ಹಾಡು ಹಸೆಗಳು, ಒಡಪುಗಳು ಮತ್ತು ತೋಂಡಿ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಾಗಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿರುವ ನಾಣ್ಣುಡಿಗಳು, ಆಟಗಳು ಮತ್ತು ಜಾನಪದ ಪರಂಪರೆಯ ದೇವತೆಗಳ ಪೌರಾಣಿಕತೆ ಇವು ಎಲ್ಲವುಗಳತ್ತ ತಮ್ಮ ಗಮನ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ"೧ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ತಲತಲಾಂತರಗಳಿಂದ ಸ್ತ್ರೀ ಶೋಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಇಂಥ ಶೋಷಣೆಯ ನಾನಾ ಮುಖಗಳು ಐತಿಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿವೆ. ಅಂತಹ ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಐತಿಹ್ಯಪದನಿಷ್ಪತ್ತಿ ಮತ್ತು ಅರ್ಥ

ಇಂದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿರುವ 'ಐತಿಹ್ಯ' ಪದವು ಇಂಗ್ಲೀಷಿನ 'ಐಜಾಟುಟಿಜ' ಎಂಬುದರ ಸಂವಾದಿ ಪದವಾಗಿದೆ. "ಐಜಾಟುಟಿಜ ಎಂಬ ಪದವು ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಲ್ಯಾಟಿನ್ನಿನ 'ಐಜಾಟುಟಿಜಚ' ದಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾದುದು. ಇದರ ಮೂಲ 'ಐಜಾಜೂಜೆ ಎಂಬುದಾಗಿದೆ."೨ ಮೂಲತಃ ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಪದವಾದ ಐಜಾಟುಟಿಜ ಗೆ ಅಲ್ಲಿ 'ಖಿಟಿಠ ಣಂ ಛಜ ಡಿಜಾಟಿಜ' ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿದೆ."೩ ಹೀಗಾಗಿ 'ಐಜಾಟುಟಿಜ' ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ 'ಪಠಿಸು'ವಂಥ ಅರ್ಥವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿತ್ತು.

ಇದು ಹೀಗೆ ಇತ್ತು, ಹೀಗೆ ಇತ್ತಂತೆ, ಹೀಗೆ ಇದ್ದದ್ದು ಎಂಬ ಅರ್ಥದೊಂದಿಗೆ, ಸಂಸ್ಕೃತದ ಇತಿ, ಇತಿಹ (ಹೀಗೆ ಇತ್ತು) ಎಂಬ ಮೂಲ ರೂಪದಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗಿದೆ.

ಖಜಾಜು ಖಿಠಊಥಟಿರವರು "ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಗೊತ್ತಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಿಜವಾಗಿ ನಡೆಯಿತು ಎಂದು ಹೇಳಲಾದ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತವೆ'೪ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಖಾಚಿಟಿಜಚಿಡಿಜ ಆಟಿಣಾಟಿಚಿಡಿಥಿ ಔಜ ಈ�಼ಟಞಟಔಜ ಟಾಣಖಿಥುಟಥಾ ಚಿಟಿಜ ಟಜಾಟುಟಿಜ (೧೯೪೦) ನಲ್ಲಿ "ಜನಪದ ಕಥೆಗಿಂತ ಚಿಕ್ಕದಾದ ಗದ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ಕೆಲವಾದರೂ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಆರೋಪಿಸಲ್ಪಡುವ ವಿವರಣಾತ್ಮಕವಾದ, ಊರು ಅಥವಾ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಹೆಸರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ನಿಷ್ಪತ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ಕಥೆಗಳು ಐತಿಹ್ಯಗಳು.೫ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಐತಿಹ್ಯಕ್ಕೆ ಲಿಖಿತ ದಾಖಲೆಗಳೇನು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಭೌತಿಕ ಆಕರವೊಂದು ಸಾಕ್ಷಿ ನುಡಿಯುತ್ತದೆ. ಇದು ಜನರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿ ಘಟನೆಯೊಂದನ್ನು ನಂಬುವಂತೆ ಮತ್ತು ಅಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಆಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವ ವಿಶಿಷ್ಟಗುಣ ಅದಕ್ಕಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಜನಪದರ ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿವೆ. ಅಂತಹ ಐತಿಹ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯ ಹೇಗೆ ಚಿತ್ರಿತಳಾಗಿದ್ದಾಳೆನ್ನುವುದನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸುವ ಮೂಲಕ ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯನ್ನು ಕೆಲವು ಐತಿಹ್ಯಗಳ ಮೂಲಕ ಅರಿಯುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಐತಿಹ್ಯ–೧ ಹೊನ್ನಮ್ಮನ ಕಟ್ಟೆ

ಒಮ್ಮೆ ಸುರಪುರದ ದೊರೆ ಕುನ್ನೂರ ಹಟ್ಟಿ (ಲಿಂಗಸೂಗೂರು ತಾಲೂಕಿನ ಈಗಿನ ಹೊನ್ನಳ್ಳಿ) ಯ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲು ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದರು. ಕುನ್ನೂರು ಹಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹೊನ್ನಮ್ಮ ಎಂಬಾಕೆ ದನದ ಹಟ್ಟಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಪಶುಪಾಲನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದಳು. ಬೇಟೆಯಾಡಿ ದಣಿದಿದ್ದ ದೊರೆ ಮತ್ತು ಅವನ ದಂಡಿಗೆ ಹೊನ್ನಮ್ಮ ಅಂಬಲಿ ಮತ್ತು ಮಜ್ಜಿಗೆ ಊಟ ಉಣ ಬಡಿಸಿದಳಂತೆ. ಅದಕ್ಕೆ ದೊರೆ ನಿನಗೆ ಏನು ಬೇಕು? ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ನನಗೆ ಹರಿಯಲಾರದ ಹಾಸಿಗೆ ಕೊಡ್ರಿ ಎಂದಳಂತೆ ಹೊನ್ನಮ್ಮ. ನೀನು ಒಂದು ದಿನ ನಡೆದಾಡಿದಷ್ಟು ಭೂಮಿ ನಿನಗೆ ಇನಾಮು ಆಗಿ ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು ದೊರೆ ಹೇಳಿದನು. ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿದ್ದ ಹೊನ್ನಮ್ಮ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಹೋದಳಂತೆ. ನಡೆದಾಡುತ್ತಾ ರಾತ್ರಿ ವೇಳೆಗೆ ತನ್ನ ದನದ ಹಟ್ಟಿಯ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕುಳಿತಳು. ಮುಂದೆ ಅವಳಿಗೆ ನಡೆಯಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲೇ ತನ್ನ ಮಗುವಿಗೆ ಜನ್ಮ ಕೊಟ್ಟಳಂತೆ. ಆಕೆ ಸತ್ತ ನಂತರ ಅದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಆಕೆಯ ಸಮಾಧಿ ಮಾಡಿದರಂತೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಆ ಕಟ್ಟೆಗೆ 'ಹೊನ್ನಮ್ಮನ ಕಟ್ಟೆ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಸಮಾಧಿಗೊಂಡ ಹೊನ್ನಮ್ಮನ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತದೆ. ಆ ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೊನ್ನಮ್ಮನ 'ದನದ ಹಟ್ಟಿ' ಎಂದು ಕರೆಯುವ ಪ್ರತೀತಿ ಇದೆ. ಇದು ಹೊನ್ನಮ್ಮ ತನ್ನ ಜೀವಿತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿಯೇ ದನಗಳನ್ನು ಒಂದೆಡೆ ಕೂಡಿ ಹಾಕುವ ಹಟ್ಟಿಯಾಗಿತ್ತೆಂದು ಜನ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಐತಿಹ್ಯ ಅರಸನು 'ಬಿಟ್ಟಿ' ಸೇವೆ ಪಡೆದದ್ದನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದೆ. "ಕನ್ನಡ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ತೆರಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ 'ಬಿಟ್ಟಿ' ಎಂಬುದೂ ಒಂದು. ರಾಜನು ತನಗೆ ಇಷ್ಟ ಬಂದಾಗ ತನ್ನ ಅಧೀನದಲ್ಲಿರುವ ಯಾರನ್ನೇ ಆಗಲಿ ಪ್ರತಿಫಲವಿಲ್ಲದೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಂತೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ರಾಜನು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವನ ಆನೆ ಕುದುರೆಗಳಿಗೆ ಹುಲ್ಲನು ಕೊಯ್ದು ಹಾಕುವುದು ಒಂದು ರೀತಿಯ ಬಿಟ್ಟಿಯೇ. ಸೈನ್ಯವು ಹೊರಟಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ದಾರಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವುದು, ಆಯುಧಾದಿಗಳನ್ನು ಹೊರುವುದು, ಗಾಯಗೊಂಡವರನ್ನು ಹೊತ್ತುತರುವುದು–ಇತ್ಯಾದಿಗಳೂ ಬಿಟ್ಟಿ ಕೆಲಸಗಳೇ, ರಾಜನು ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿಯ ಮೂಲಕ ಚಲಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದನು"6 ಎನ್ನುವ ಅಂಶವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಈ ಐತಿಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಗೊಂಡಿರುವಂತೆ ಹೊನ್ನಮ್ಮ ಎನ್ನುವವಳು ಅರಸನು ಬೇಟೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಬಿಟ್ಟಿಯಾಗಿಯೇ ಆತನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಉಪಚರಿಸಿರುವ ಅಂಶವನ್ನು ಹೊರಹಾಕುತ್ತದೆ. ಈ ಐತಿಹ್ಯ ಪ್ರತಿಫಲವಿಲ್ಲದೆ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದನ್ನು ಹೇಳುವುದಲ್ಲದೆ, ನಂತರದಲ್ಲಿ ರಾಜನು ಅವಳ ಸೇವೆಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಭೂದಾನ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಐತಿಹ್ಯ–2ಮೈನಹಳ್ಳಿ ಬುಡ್ಡಮ್ಮ

ಕೊಪ್ಪಳ ತಾಲೂಕಿನ ಮೈನಹಳ್ಳಿ ಎಂಬ ಊರಲ್ಲಿ ಬುಡ್ಡಮ್ಮ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದೇವತೆಯ ದೇವಸ್ಥಾನವಿದೆ ಈ ದೇವತೆ ಕುರಿತಂತೆ ಅನೇಕ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಜನಮಾನಸದಲ್ಲಿವೆ. ಅಂತಹ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಆ ದೇವತೆಯ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುತ್ತವೆ.

ಮೈನಹಳ್ಳಿ ಕುಂಬಾರ ಮನೆತನದ ಬಸಪ್ಪ ನೀಲಮ್ಮ ದಂಪತಿಗಳ ಮನೆದೇವರು ಮೈಲಾರಲಿಂಗ. ಈ ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಮಗು ಜನಿಸಿತು. ಈ ಮಗಳಿಗೆ ಬುಡ್ಡಮ್ಮ ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದರು. ಈ ದಂಪತಿಗಳು ಆಗಾಗ ಮೈಲಾರಲಿಂಗನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಮಗಳಾದ ಬುಡ್ಡಮ್ಮಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು ಇದರಿಂದ ಸಹಜವಾಗಿ ಮಗಳು ಮೈಲಾರ ಲಿಂಗನ ಭಕ್ತಳಾದಳು. ಬುಡ್ಡಮ್ಮ ಸಣ್ಣವಳಿರುವಾಗ ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳ ಜೊತೆಗೆ ಆಟವಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗದೆ ಮೈಲಾರ ಲಿಂಗನ ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ'ಳಂತೆ. ಹೀಗೆ ಅವಳಿಗೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮದ ಕಡೆ ಒಲವು ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ವಯಸ್ಕಳಾದ ನಂತರ ತಂದೆ–ತಾಯಿಗಳು ಅವಳಿಗೆ ಹೊಳೆ ಆಚೆ ಇರುವ ಊರಿನ ವರನನ್ನು ನೋಡಿ ಆತನೊಂದಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಗಂಡನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ರಾತ್ರಿಯ ದಿನ ಅವಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತಮ್ಮ ಊರಾದ ಮೈನಹಳ್ಳಿಗೆ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳು ಬಂದರಂತೆ. ಅವರು ಬರುವುದರೊಳಗೆ ಮನೆ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯಲಾಗಿತ್ತು ಅಲ್ಲದೆ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ರಂಗೋಲಿ ಹಾಕಲಾಗಿತ್ತು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ, ಯಾರು ರಂಗೋಲಿ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ, ಯಾರು ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ತಂದೆ–ತಾಯಿಗಳು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಬಂದು ನೋಡಲಾಗಿ ತಮ್ಮ ಮಗಳಾದ ಬುಡ್ಡಮ್ಮ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ನಿರತಳಾಗಿದ್ದಳಂತೆ ಅದೇಗೆ ಸಾಧ್ಯಾ ಅವಳನ್ನು ಗಂಡನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದಿದ್ದೆವೆ ನಮಗಿಂತ ಮುಂಚೆ ಅದೇಗೆ ಬಂದಳೆಂದು ಗಾಬರಿಗೊಂಡರಂತೆ. ಬುಡ್ಡಮ್ಮ ಈ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ತಂದೆ–ತಾಯಿಗಳು ಅವಳಿಗಿರುವ ಸಂಸಾರದ ನಿಸ್ಸಾರತೆಯನ್ನು ಅರಿತು, ಅವಳು ತನಗೆ ಇಷ್ಟಬಂದಂತೆ ಅಂದರೆ(ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಜೀವಿ) ಮೈಲಾರ ಲಿಂಗನ ಭಕ್ತಳಾಗಿಯೆ ಇರಲೆಂದು ಸುಮ್ಮನಾದರು ಹೀಗೆ ಬುಡ್ಡಮ್ಮಳ ಭಕ್ತಿ ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ಭಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಾಗ ತೊಡಗಿತು ಊರ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಸಣ್ಣ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ತೊಂದರೆಗಳಾದರೆ ಬುಡ್ಡಮ್ಮಳಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಮಗುವಿನ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ ಆಗ ಬುಡ್ಡಮ್ಮ ಮಗುವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಮಗುವಿನ ಮೈಮೇಲೆ ತಲೆಯಿಂದ ಪಾದದವರೆಗೆ ತನ್ನ ಕೈ ಸವರುತ್ತಿದ್ದಳಂತೆ ಇಂದರಿಂದ ಮಗುವಿನ ಕಾಯಿಲೆ ವಾಸಿಯಾಗುತ್ತಿತ್ತ'ಂತೆ. ಹೀಗೆ ಬುಡ್ಡಮ್ಮ ಊರಲ್ಲಿ ದೈವಿ ಸಂಭೂತಳಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾಳೆ.

ಒಂದು ದಿನ ಬುಡ್ಡಮ್ಮ ನೀರು ತರಲು ಬಾವಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ ಹೀಗೆ ಹೋದಾಗ ಕುದುರೆ ಮೇಲೆ ಹೊರಟಿದ್ದ ಬಿಸರಳ್ಳಿ ಧಣಿ ಬುಡ್ಡಮ್ಮಳ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಮೋಹಗೊಳ್ಳುತಾನೆ. ಊರ ವಾಲಿಕಾರನನ್ನು ಕರೆದು ಅವಳು ಯಾರೆಂದು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ ಅದಕ್ಕೆ ವಾಲಿಕಾರನು ಅವಳು ಕುಂಬಾರ ಬುಡ್ಡಮ್ಮ ಎಂದು ತಿಳುಸುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಧಣಿಗಳು ಈ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ನಾನು ಬರುತ್ತೇನೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿಸೆಂದು ವಾಲಿಕಾರನಿಗೆ ಹೇಳಿ'ದನು. ಅದರಂತೆ ವಾಲಿಕಾರನ್ನು ಕುಂಬಾರ ಬುಡ್ಡಮ್ಮನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಈ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನ'ಂತೆ ಅದಕ್ಕೆ ಅವಳು ಆಗಲಿ ಬರುವಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ ಆ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಬಿಸರಳ್ಳಿ ಧಣಿ ಕುದರೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ಮೈನಹಳ್ಳಿ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟ್ಟನಂತೆ ಇನ್ನೆನು ಮೈನಹಳ್ಳಿ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿ ಧಣಿ ಮತ್ತು ಆತನ ಕುದುರೆಗೆ ಕಣ್ಣುಕಾಣದಾದವಂತೆ ಕುದುರೆ ಮುಂದೆ ಹೋಗದೆ ಅಲ್ಲಿಯೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಸುತ್ತುವರೆಯುತ್ತೆತ್ತ'ಂತೆ (ಈ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಈಗ ಕುದುರೆ ಪ್ಯಾರಿ ಗಿಡ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ) ಆಗ ಧಣಿಗೆ ಭಕ್ತಳಾದ ಬುಡ್ಡಮ್ಮಳನ್ನು ಮೋಹಿಸ ಹೊರಟಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಹೀಗಾಗಿದೆ ಎಂಬ ತಪ್ಪಿನ ಅರಿವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಬುಡ್ಡಮ್ಮಳಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ತನ್ನ ತಪ್ಪನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸುವಂತೆ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನಂತೆ. ಆಗ ಬುಡ್ಡಮ್ಮ ನಿನಗೆ ಕಣ್ಣು ಹೋದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೆ ನನ್ನ ಮನೆದೇವರಾದ ಮೈಲಾರ ಲಿಂಗನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ ಅಲ್ಲಿಯ ಮಣ್ಣನ್ನು ಹಣೆಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊ ಕಣ್ಣು ಬರುತ್ತೆವೆಂದು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದಳಂತೆ ಹಾಗೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವಳು ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡಲಾಗಿ ಧಣಿಗೆ ಒಂದು ಕಣ್ಣು ಮಾತ್ರ

ಸರಿಹೋಯಿತಂತೆ ಮತ್ತೆ ಬುಡ್ಡಮ್ಮಳಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಒಂದೇ ಕಣ್ಣು ಕಾಣುತ್ತಿದೆ ಇನ್ನೊಂದು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದನಂತೆ ಅದಕ್ಕೆ ಬುಡ್ಡಮ್ಮ ಮೈಲಾರ ಲಿಂಗನ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಧ್ಯಾನಿಸು ಬರುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಿದಳಂತೆ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ನಿನಗೆ ಏನು ಬೇಕೆಂದು ಧಣಿ ಕೇಳಿದನಂತೆ, ನನಗೆ ಏನು ಬೇಡ ಎಂದಳಂತೆ ಬುಡ್ಡಮ್ಮ ಆದರೆ ಧಣಿ ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಿ ಮತ್ತೆ ಕೇಳಿದನಂತೆ ಅದಕ್ಕೆ ಬುಡ್ಡಮ್ಮ ನಾನು ಮೃತಳಾದಾಗ ಏಳು ಅಡಿ ಭೂಮಿ ಕೊಡು ಸಾಕು ಮತ್ತೇನು ಬೇಡ ಎಂದು ಹೇಳಿದಳ'ಂತೆ ಅದಕ್ಕೆ ಧಣಿ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿ ಹೊರಟು ಹೋದನಂತೆ ಆದರೆ ಬುಡ್ಡಮ್ಮ ತೀರಿಕೊಂಡ ದಿನ ಯಾವುದೊ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಧಣಿ ಬೆಳಗಾವಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ'ನಂತೆ ಹೀಗಾಗಿ ಬುಡ್ಡಮ್ಮಳನ್ನು ಹಿರೇಮಠದವರ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಾಧಿ ಕ್ರಿಯಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಲಾಯಿತಂತೆ, ಬುಡ್ಡಮ್ಮ ತೀರಿಕೊಳ್ಳುವ ಮುನ್ನ ಊರ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಕರೆದು ತಾನು ತೀರಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದಳಂತೆ ಆಗ ನೇರೆದ ಜನರು ತಮ್ಮ ಸಂಕಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಕೇಳಿದರಂತೆ ಆಗ ಬುಡ್ಡಮ್ಮ ಊರ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ದೈರ್ಯ ಹೇಳಿದಳಂತೆ ನಾನು ಎಲ್ಲಿಗೂ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲಾ ನೀವು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಬೇಡಿಕೊಂಡರೆ ನಿಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸುತ್ತೇನೆ, ಪ್ರತಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆಗೆ ಜಾತ್ರೆ ಮಾಡಿ ಎಂದಳಂತೆ ಅದಕ್ಕೆ ಜನರು ಪ್ರತಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಎಂದರೆ ಹಣದ ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತದೆ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹುಣ್ಣಿಮೆ ದಿನ ಜಾತ್ರೆಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದರಂತೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಅವಳು ಒಪ್ಪಿದಳಂತೆ ನಿಮ್ಮಗೆ ಕಾಯಲೆ ಬಂದರೆ ನನ್ನ ಸಮಾಧಿ ಹತ್ತಿರದ ಗಿಡಕ್ಕೆ ಕವಣಿ ಮತ್ತು ಚೌಡಿ ಕಟ್ಟಿ ಇದರಿಂದ ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿದಳಂತೆ ಅದರಂತೆ ಈಗಲೂ ಕಾಯಿಲೆ ಬಂದರೆ ಬುಡ್ಡಮ್ಮನ ಗುಡಿಯ ಮುಂದಿರುವ ಗಿಡಕ್ಕೆ ಕವಣಿ ಮತ್ತು ಚೌಡಿ ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ ಇದರಿಂದ ಕಾಯಿಲೆ ವಾಸಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಜನರಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಹೀಗೆ ಬುಡ್ಡಮ್ಮ ದೇವಿಯ ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಐತಿಹ್ಯತಿಯ ಬುಡ್ಡಮ್ಮಳ ಸಂಸಾರದ ನಿಸ್ಸಾರತೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿಯ ಉತ್ತುಂಗದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿ ತಾನು ಮಾಡುವ ಕಾಯಕದಿಂದ ದೈವತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದೆನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಇದು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಅಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಕೆಡುಕನ್ನು ಬಯಸಿದ್ದಾದರೆ ಅದರಿಂದ ಅಪಾಯ ತಪ್ಪದು ಎನ್ನುವ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಈ ಐತಿಹ್ಯದ ಮೂಲಕ ಜನರು ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಕಾಯಬೇಕಾದ ಅರಸನೇ ತನ್ನ ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಜೆಯ ಹಿತ ಕಡೆಗಣಿಸಿದ್ದನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತದೆ. ಬಿಸರಳ್ಳಿಯಿಂದ ಮೈನಹಳ್ಳಿಗೆ ಬರುವಾಗ ಧಣಿಗೆ ಕಣ್ಣುಕಾಣದಾದ ಮತ್ತು ಕುದುರೆ ಮುಂದೆ ಹೋಗದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಈಗಲೂ ಕಾಣಬಹುದು ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಇಂದು ಗಿಡವಿದ್ದು ಅದಕ್ಕೆ ಕುದುರೆ ಪೇರಿ ಗಿಡ ಎಂದು ಈಗಲೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ ಈ ಹಿಂದೆ ನಡೆದ ವಾಸ್ತವ ಘಟನೆಯ ಮೇಲೆ ಈ ಐತಿಹ್ಯ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುತ್ತದೆ.

ಬಲಿ ಎನ್ನುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಬಹುಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಜನಪದರಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುವಂತದ್ದು. ಬಲಿಯನ್ನು ನೀಡುವ ಉದ್ದೇಶವೆಂದರೆ ಒಂದು ಅಗೋಚರ ಶ'ಕ್ತಿ ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲಾ ಆಳುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ನಂಬಿಕೆ ಜನಪದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲವಾಗಿರುವುದೇ ಆಗಿದೆ. ಅಗೋಚರ ಶಕ್ತಿಗೆ ಜೀವಬಲಿ ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಸಂತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿ ಅದರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವುದು. ಆ ಮೂಲಕ ತಮಗೆ ಒದಗುವ ಕುತ್ತು, ಕಂಟಕಗಳಿಂದ ಪಾರಾಗುವ ತಂತ್ರವಾಗಿದೆ. ಇಂಥ ತಂತ್ರವೇ ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಆಚರಣೆ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ನೆಲೆಯ ಬಲಿಯು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಮಾನವ ಇಲ್ಲವೆ ಪ್ರಾಣಿಯ ಬಲಿಯನ್ನು ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಈ ಬದ್ಧತೆಯನ್ನು ಜನಪದರು ಇಂದಿಗೂ ಮುಂದುವರೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

ನೆಲೆ–ಜಲಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಐತಿಹ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಲಿ ಕಲ್ಪನೆಯೂ ಒಂದು. ಮಾನವ ನಿರ್ಮಿತ ಕೆರೆ, ಬಾವಿ, ಕೋಟೆ, ಊರ ಅಗಸಿ ಬಾಗಿಲು ಈ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಹಿಂದೆ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ರೂಪುಗೊಂಡಿವೆ. ಇವುಗಳ ನಿರ್ಮಾಣದ ಹಿಂದೆ ಅನೇಕ ಜೀವಗಳು ಬಲಿಯಾಗಿರುವುದು ಐತಿಹ್ಯಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಐತಿಹ್ಯಗಳು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವ ನರಬಲಿಯು ಸಮಷ್ಟಿಪ್ರಜ್ಞೆ ಹಾಗೂ ಸಮಷ್ಠಿ ಹಿತದ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿರುವಂಥದ್ದು. ಇಂಥ "ಬಲಿದಾನವು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಿಂದ ಪೂರ್ವ ನಿಯೋಜಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಕೊಂದುಕೊಳ್ಳುವ ಅಥವಾ ಬಲಿಕೊಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮುಂದೆ ಒಂದು ಘನ ಉದ್ದೇಶವಿರುತ್ತದೆ. ಆ ಘನ ಉದ್ದೇಶ ಕಾಲದಿಂದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬೇರೆಯಾಗಬಹುದು. ಆದರೆ ಆ ಆದರ್ಶದ ಹಿಂದೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ದೃಢನಿರ್ಧಾರವಿರುತ್ತದೆ."7 ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಬಲಿ ಪೂರ್ವನಿಯೋಜಿತವು, ಉದ್ದೇಶಿತವೂ ಆಗಿದ್ದರು ಕೂಡ ಈ ಉದ್ದೇಶ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಬಲಿಯಾಗುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬದಲಾಗಿ ಬಲಿಕೊಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವೈಯುಕ್ತಿಕ ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಎರಡೂ ಉದ್ದೇಶಿತ ಬಲಿ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಕೇವಲ ಆಪತ್ತನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗದೆ, ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ಮಾನವನ ನಡುವಿನ ಸಂಘರ್ಷ, ಕೊಡು ಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಧ್ವನಿಸುತ್ತದೆ.

ಮಾನವನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಅತಿಮುಖ್ಯವಾದುದು ಬಾವಿ, ಕೆರೆಯ ನಿರ್ಮಾಣ "ಮಹಾಭಾರತದ ಪ್ರಕಾರ ಯಾವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಹಸುಗಳು, ಪ್ರಾಣಿಗಳು, ಪಕ್ಷಿಗಳು, ಮನುಷ್ಯರು ನೀರನ್ನು ಕುಡಿದು ತೃಪ್ತರಾಗುವರೋ ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ಅವನು ಅಶ್ವಮೇಧ ಯಾಗದ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ."8 ಎಂಬಂಥ ಮನಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಜನತೆ ಉಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರು. ಇಂಥ ಸಮಾಜೋಪಯೋಗಿ ಕಾರ್ಯಕೈಗೊಂಡರೆ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಪುಣ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆಂದು ನಂಬಿದ್ದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಅರಸರಲ್ಲದೇ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಕೂಡ ಬಾವಿ, ಕೆರೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅಡತಡೆಗಳು ಉಂಟಾದಾಗ ಧೃತಿಗೆಡದೆ ಮುಂದುವರೆದಂತವರು. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅಡೆತಡೆಗೆ ಪ್ರಕೃತಿಯೇ ಕಾರಣವೆಂದು ತಿಳಿದು ಅದಕ್ಕೆ ಬಲಿಯನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸಂತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಕೆರೆ, ಬಾವಿ, ಕೋಟೆ, ಅಗಸಿ ಬಾಗಿಲು ನಿರ್ಮಾಣ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಲಿಯನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದ ಕೆಲವು ಐತಿಹ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಐತಿಹ್ಯ–3 ಲಕ್ಕಮ್ಮನ ಗಿಡ

ರಾಯಚೂರು ಜಲ್ಲೆಯ ಲಿಂಗಸಗೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ತಲೆಕಟ್ಟು ಗ್ರಾಮದ ಬ್ಯಾಡರ ಲಕ್ಕಮ್ಮಳನ್ನು ಸೋಮಲಾಪುರದ ಗಂಡಿನೊಂದಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರಂತೆ, ಇವರ ದಾಂಪತ್ಯ ಜೀವನ ಸುಖಕರವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಗಂಡ ಲಕ್ಕಮ್ಮನಿಗೆ ಚಿತ್ರಹಿಂಸೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅದನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ಗಂಡನೊಂದಿಗೆ ಜಗಳವಾಡಿ ಆಗಾಗ ತವರುಮನೆಗೆ ಒಬ್ಬಳೆ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಒಂದು ದಿನ ಲಕ್ಕಮ್ಮ ಗಂಡನೊಂದಿಗೆ ಜಗಳವಾಡಿ ತವರುಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಅವಳನ್ನು ಮೋಹಿಸಬೇಕೆಂದು ವಿಟಪುರುಷನೊಬ್ಬ ಅವಳ ಹಿಂದೆ ಬಿದ್ದನು. ಅವಳು ನಿಂತರೆ ಆತನೂ ನಿಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದ. ಮುಂದೆ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಲಕ್ಕಮ್ಮ ಹಿಂದೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ವಿಟಪುರುಷನನ್ನು ಕಂಡು 'ಈ ಜಿಟ್ಟೆಪ್ಪ ನನ್ನ ಹಿಂದೆ ಯಾಕ ಬರ್ತಾನ' ಎಂದಳಂತೆ. ಆಗ ಹಿಂದೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ

ವಿಟಪುರುಷ ಕಲ್ಲಾದನಂತೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಆ ಕಲ್ಲಿಗೆ 'ಜಿಟ್ಟೆಪ್ಪನ ಕಲ್ಲು' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಹೀಗೆ ಗಂಡನ ಮನೆಯಿಂದ ತನ್ನ ತವರೂರಾದ ತಲೆಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿಯೇ ಬಂದು ಬಹಳ ದಿನಗಳ ಕಾಲ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಹೀಗಿರಲು ಒಮ್ಮೆ ಲಕ್ಕಮ್ಮಳ ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕರೆಯಲು ತಲೆಕಟ್ಟಿಗೆ ಬಂದನು. ಗಂಡನೊಂದಿಗೆ ಹೋಗಲು ಲಕ್ಕಮ್ಮ ಸಿದ್ಧಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಗಂಡ ಊರ ಗೌಡರಿಗೆ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸಿದನು. ಆಗ ಊರ ಮಾಲೀಗೌಡರು ಲಕ್ಕಮ್ಮಳನ್ನು ಕರೆದು ಬುದ್ಧಿ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಗಂಡನೊಂದಿಗೆ ಹೋಗು ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಗೌಡರ ಮಾತಿಗೆ ಬೆಲೆ ಕೊಟ್ಟು ಲಕ್ಕಮ್ಮ ಗಂಡನೊಂದಿಗೆ ಹೊರಟಳು. ಊರ ಹಳ್ಳ ದಾಟಿ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಹೋದಾಗ ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಲು ಖಡ್ಗ ತೆಗೆದನಂತೆ. ಆಗ ಲಕ್ಕಮ್ಮ ಎರಡು ಮಾತು ಹೇಳುವುದಿದೆ, ಹೇಳಿದ ನಂತರ ನನ್ನನ್ನು ಕತ್ತರಿಸು ಎಂದಳು. ತನ್ನ ಊರ (ತಲೆಕಟ್ಟು) ಕಡೆಗೆ ಮುಖ ಮಾಡಿ ' ಈ ಊರ ಮಾಲಿಗೌಡರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಹುಟ್ಟಬಾರದು. ಈ ಊರ ಹಳ್ಳದ ನೀರು ಉಪ್ಪಾಗಲಿ' ಎಂದು ಶಾಪ ಕೊಟ್ಟಳಂತೆ. ನಂತರ ಒಂದು ಬನ್ನಿ ಗಿಡದ ಹತ್ತಿರ ಲಕ್ಕಮ್ಮಳ ಗಂಡ ಅವಳ ರುಂಡವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದನಂತೆ. ಆಕೆಯ ಸಮಾಧಿಯನ್ನು ಆ ಬನ್ನಿಗಿಡದ ಕೆಳಗೆ ಮಾಡಿದರಂತೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಆ ಬನ್ನಿಗಿಡಕ್ಕೆ 'ಲಕ್ಕಮ್ಮನ ಗಿಡ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇಂದು ಆ ಗಿಡಕ್ಕೆ ಜನ ಬಿತ್ತನೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಕಾಯಿ ಒಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

ತಲೆಕಟ್ಟಿನ ಲಕ್ಕಮ್ಮಳ ಶಾಪದಂತೆ ಊರ ಮಾಲೀಗೌಡರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ತಲೆಮಾರುಗಳವರೆಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲವಂತೆ. ಊರ ಮುಂದಿನ ಹಳ್ಳದ ನೀರು ಉಪ್ಪಾಗಿದೆ. ಕಾರಣ ಜನರು ಅದು ಲಕ್ಕಮ್ಮಳ ಶಾಪವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ತಲೆಕಟ್ಟಿನಿಂದ ಎರಡು ಕಿ.ಮಿ. ದೂರದಲ್ಲಿರುವ 'ಲಕ್ಕಮ್ಮನ ಗಿಡ' ಮತ್ತು 'ಜಿಟ್ಟಪ್ಪನ ಕಲ್ಲು' ಕುರಿತು ಈ ಮೇಲಿನ ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಗಂಡನ ಹಿಂಸೆಯಿಂದ ಬೇಸತ್ತ ಲಕ್ಕಮ್ಮ ಅದನ್ನು ಸಹಿಸಲು ಆಗದೆ, ನೇರವಾಗಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವುದೂ ಆಗದೆ ಇರುವುದನ್ನು ಈ ಐತಿಹ್ಯ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ. ಗಂಡನಿಂದ ದೂರಾಗಿ ತನ್ನ ಸ್ವತಂತ್ರ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಕಾಣಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಕೂಡ ಪುರುಷ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಸಮುದಾಯದ ಮೇಲಿನ ಮಾನಸಿಕ ಒತ್ತಡದಿಂದ ಅದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡನಿಂದ ದೂರವಾಗಿ ಬದುಕಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರೆ ಪುರುಷ ಸಮಾಜ ಅವಳನ್ನು ನೋಡುವ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವು ಬದಲಾಗುತ್ತದೆನ್ನುವುದನ್ನು ಜಿಟ್ಟೆಪ್ಪನ ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಲಕ್ಕಮ್ಮ ಅನೈತಿಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದ್ದಳೆನ್ನುವುದು 'ಈ ಜಿಟ್ಟೆಪ್ಪ ಹಿಂದೆ ಯಾಕ ಬರ್‍ತಾನೆ' ಎನ್ನುವ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಲಕ್ಕಮ್ಮಳ ಈ ದುರಂತದ ಸಾವಿಗೆ ಕಾರಣ ಆಕೆಯ ಗಂಡನು ಹೊಂದಿರುವ ಶೀಲದ ಶಂಕೆಯೇ ಕಾರಣವೆಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ. "ಶೀಲದ ಹಾಗೆ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯ ಕೂಡ ಹೆಣ್ಣಿಂದ ಗಂಡು ಬಯಸುವ ಪತಿನಿಷ್ಠೆಯಾಗಿತ್ತು. ಬೇರೆ ಗಂಡಿನೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದ್ದರೆ, ಅಥವಾ ಅಂತಹ ಸಂಶಯ ಗಂಡಸಿನ ಮನದಲ್ಲಿ ಸುಳಿದರೂ ಸಾಕು ಹೆಣ್ಣಿನ ಬಾಳು ನರಕ ಸದೃಶವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತಿತ್ತು"9 ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಐತಿಹ್ಯ ಪುಷ್ಟೀಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಲಕ್ಕಮ್ಮ ಇನ್ನೊಬ್ಬನೊಂದಿಗೆ ಅನೈತಿಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಳೆಂದು ಅನುಮಾನಿಸಿದ ಗಂಡನು ಹೆಂಡತಿ ಲಕ್ಕಮ್ಮಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅನುಮಾನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಡಿದು ಹಾಕಿದ ಸ್ಥಳವೇ ಈಗಿನ 'ಲಕ್ಕಮ್ಮನ ಗಿಡ' ಮತ್ತು 'ಜಿಟ್ಟೆಪ್ಪನ ಕಲ್ಲು' ಇರುವ ಸ್ಥಳವಾಗಿದೆ.

"ಹೆಣ್ಣಿನ ಲೈಂಗಿಕ ಬದುಕಿನ ಮೇಲಿನ ಪುರುಷ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮಾಲಿಕ ಹಕ್ಕು ಎಷ್ಟು ಗಾಢವಾಗಿದೆ ಎಂದರೆ ಏಕಪತಿತ್ವದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ವಿವಾಹಿತ ಹೆಣ್ಣೊಬ್ಬಳು ಇನ್ನೊಂದು ಗಂಡನ್ನು ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸುವುದು ಕೂಡಾ ಅಪರಾಧವಾಗುತ್ತದೆ'10 ಎಂಬಂಥ ಮನಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪುರುಷ ಸಮಾಜ ಹೊಂದಿತ್ತೆನ್ನುವುದನ್ನು ಇದು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ. ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡನ ಶೋಷಣೆಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡರು ಕೂಡ ಅವನ ದೌರ್ಜನ್ಯದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಲಿಲ್ಲವೆನ್ನುವುದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸುತ್ತದೆ. ಭಾರತೀಯ ಜನಪದ ಸಮಾಜವು ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಫಲವತ್ತತೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಪರಿಭಾವಿಸಿದೆ. ಜನಪರ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬಲಿಯಾಗುವ ಪ್ರತಿ ಹೆಣ್ಣು, ಫಲ ನೀಡುವ ದೇವತೆಗಳೇ ಆಗಿರುವುದನ್ನು ಲಕ್ಕಮ್ಮನ ಐತಿಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವೆವು. ಜನಪದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಶೀಲವೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿತ್ತೆನ್ನುವುದನ್ನು ಈ ಐತಿಹ್ಯವು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ.

ಐತಿಹ್ಯ–4ಕೊರ್‍ರಮ್ಮನ ಕಲ್ಲು

ಕೊಪ್ಪಳ ತಾಲೂಕಿನ ವದಗನಾಳ ಗ್ರಾಮದ ಮೇಲ್ಭಾಗದ ಒಂದು 1 ಕಿಮಿ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಅಳವಂಡಿ ಯವರ' ಹೊಲವಿದೆ ಈ ಹೊಲದ ಸುತ್ತಲು ಎತ್ತರದ ಒಡ್ಡು ಹಾಕಲಾಗಿದೆ. ಒಂದೇ ಕಡೆ ಮಳೆ ನೀರು ಹರಿದು ಹೋಗುವ ಹಾಗೇ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ನೀರು ಹೋಗುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಲ್ಲುಗಳಿವೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಲ್ಲಿಗೆ ಕೊರಮ್ಮನ ಕಲ್ಲು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಕೊರ್‍ರಮ್ಮನ ಕಲ್ಲು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆಂಬ ಐತಿಹ್ಯವನ್ನು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ವದಗನಾಳ ಕೊರ್‍ರಮ್ಮನ ಕಲ್ಲು ಇರುವ ಮೆಲ್ಭಾಗದ ಹೊಲ ಈ ಹಿಂದೆ ಊರಿನ ಕೆರೆಯಾಗಿತ್ತಂತೆ ಈ ಕೆರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವಾಗ ಒಂದು ಕಡೆ (ಈಗ ಕೊರ್‍ರಮ್ಮನ ಕಲ್ಲು ಇರುವ ಸ್ಥಳ) ಕೆರೆಯ ಒಡ್ಡು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಒಡೆದು ಹೋಗಿ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ನಿಲ್ಲುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವಂತೆ ಆಗ ಯಾರೋ ಒಬ್ಬರು ಕೆರೆಯ ಒಡ್ಡು ನಿಲ್ಲಬೇಕಾದರೆ ನರಬಲಿಯನ್ನ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದರಂತೆ. ಅದರಂತೆ ಕೆರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದವರು ಲಕಮಾಪುರದಿಂದ ಪುಟ್ಟಿ ಮಾರಲು ವದಗನಾಳಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಕೊರವ ಸಮುದಾಯದ ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಬಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಕೆರೆಯ ಒಡ್ಡನ್ನು ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿದರಂತೆ, ಆಗ ಕೆರೆಯ ಒಡ್ಡು ನಿಂತಿತಂತೆ ಹೀಗಾಗಿ ಈ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಕೊರ್‍ರಮ್ಮನ ಕಲ್ಲು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಕೊರಮ್ಮನ ಕಲ್ಲು ಇರುವ ಈಗಿನ ಹೊಲ ಈ ಹಿಂದೆ ಕೆರೆಯಾಗಿತ್ತೆನ್ನುವುದು ಅಲ್ಲಿರುವ ಭೌತಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಸುಮಾರು 80 ಎಕರೆ ಹೊಲದ ಸುತ್ತಲು ದೊಡ್ಡದಾದ ಒಡ್ಡು (ದಿಬ್ಬ) ಇದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಈಗಲೂ ಆ ಎಲ್ಲ ಹೊಲದ ಮಳೆಯ ನೀರು ಈಗಿರುವ ಕೊರ್‍ರಮ್ಮನ ಕಲ್ಲು ಇರುವ ಸ್ಥಳದಿಂದಲೇ ಹೊರಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಕೆರೆಯ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಊರು ಇತ್ತಂತೆ ಯಾವುದೋ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಜನರೆಲ್ಲ ಆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಈಗಿರುವ ವದಗನಾಳದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದರಂತೆ ಮೊದಲು ಊರು ಇತ್ತೆಂದು ಹೇಳಲಾದ ಸ್ಥಳ ಈಗ ಹೊಲಗಳಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಈ ಹೊಲಗಳನ್ನು ಉಳಿಮೆ ಮಾಡುವಾಗ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಮಣ್ಣಿನ ಮಡಿಕೆಯ ಚೂರು ಸಿಗುತ್ತವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಅಲ್ಲದೇ ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ಲಿಂಗದ ಆಕಾರದ ದೊಡ್ಡ ಕಲ್ಲು ಸಿಕ್ಕಿದೆ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಹಿಂದೆ ಇಲ್ಲಿ ಊರು ಇರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಇದಕ್ಕೆ

ಹೊಂದಿಕೊಂಡಂತೆ ಕೆರೆ ಇರುವುದನ್ನು ತಳ್ಳಿ ಹಾಕುವಂತಿಲ್ಲ ಹೀಗಾಗಿ ಈ ಕೆರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವಾಗ ನರಬಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಈ ಐತಿಹ್ಯ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಜನಪದರು ಪರಂಪಂರಾಗತ ನಂಬಿಕೆಗೆ ಬದ್ಧರಾದವರು ಅಂಥ ನಂಬಿಕೆಯ ಫಲವಾಗಿ ಕೆರೆಗೆ ಹಾರದ ಭಾಗಿರಥಿಯಂತೆ ಈ ಕೆರೆಗೆ ಕೊರ್ರಮ್ಮನನ್ನು ಊರ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಬಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ತಳ್ಳಿಹಾಕುವಂತಿಲ್ಲ ಊರ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಬಲಿಯಾದ ಕೊರ್ರಮ್ಮಳನ್ನು ಜನಪದರು ಪೂಜ್ಯನೀಯ ಭಾವದಿಂದ ಕಂಡಿರಬೇಕು ಹೀಗಾಗಿ ಈಗಲೂ ಕೊರ್ರಮ್ಮನ ಕಲ್ಲು ಇರುವ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲು ಹೊಲಗಳಿರುವ ಜನರು ಉಳಿಮೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ತಮ್ಮ ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ ಇದು ಜನಪದರ ಕೃತಜ್ಞತೆಯ ಭಾವವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಐತಿಹ್ಯ-5 ಬಿಜ್ಜಮ್ಮಳ ಬಲಿ ಐತಿಹ್ಯ :

ಲಿಂಗಸೂಗೂರಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುವ ಕರಡಕಲ್ಲಿನ ಕೆರೆಗೆ ಬಿಜ್ಜಮ್ಮ ಎಂಬ ಗರ್ಭಿಣಿ ಮಹಿಳೆ ಬಲಿಯಾದುದರಿಂದ ಈ ಕೆರೆಗೆ 'ಬಿಜ್ಜಮ್ಮನ ಕೆರೆ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಬಿಜ್ಜಮ್ಮ ಸ್ಥಳೀಯ ಅರಸನ ಆಜ್ಞೆಯ ಪರಿಪಾಲನೆಗಾಗಿ ಈ ಕೆರೆಗೆ ಬಲಿಯಾದವಳು. ಈ ಬಿಜ್ಜಮ್ಮನ ನರಬಲಿ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಕರಡಕಲ್ಲಿನ ಬಿಲ್ಲಮರಾಯನು ಕೆರೆಯೊಂದನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ಆ ಕೆರೆಗೆ ನೀರು ಬರಲಿಲ್ಲವಂತೆ. ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾದ ಅರಸ ಅರಮನೆಯ ಜೋಯಿಸರನ್ನು ಕರೆಸಿ, ಪರಿಹಾರ ಕೇಳಿದನು. ಹೊತ್ತಿಗೆ ತೆಗೆದು ನೋಡಿದ ಜೋಯಿಸರು ಗರ್ಭಿಣಿ ಹೆಂಗಸನ್ನು ಕೆರೆಗೆ ಬಲಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಕೆರೆಗೆ ನೀರು ಬರುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅರಸ ಮಂತ್ರಿಯನ್ನು ಕರೆದು ಊರಲ್ಲಿರುವ ಗರ್ಭಿಣಿಯನ್ನು ಕೆರೆಗೆ ಬಲಿಕೊಡುವಂತೆ ತಿಳಿಸಿದನು. ಅದರಂತೆ ಊರಲ್ಲೆಲ್ಲ ಮಂತ್ರಿ ವಿಚಾರಿಸಿದಾಗ ಬಿಜ್ಜಮ್ಮ ಎಂಬ ಮಹಿಳೆ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿರುವುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಈಕೆ ಬೇರೆ ಯಾರು ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ, ಆ ಕೆರೆಯ ಉಸ್ತುವಾರಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದವನ ಸೊಸೆಯಾಗಿದ್ದಳು. ಅರಸನ ಆಜ್ಞೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಬಿಜ್ಜಮ್ಮಳನ್ನೆ ಕೆರೆಗೆ ಬಲಿ ಕೊಡಲಾಯಿತು. ಆಗ ಕೆರೆಗೆ ನೀರು ಬರತೊಡಗಿತೆಂದು ಬಿಜ್ಜಮ್ಮನ ಕೆರೆ ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಬಿಜ್ಜಮ್ಮಳನ್ನು ಬಲಿ ಕೊಡಲಾದ ಸ್ಥಳ ಇಂದಿಗೂ ಕೆರೆಯ ಉತ್ತರದ ದಡದಲ್ಲಿ ಇದ್ದು, ಜನರಿಂದ ಪೂಜೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ.

ಸಮಾಜದ ಒಳಿತಿಗಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು ತಮ್ಮ ಹಿತಕಡೆಗಣಿಸಿ ತಮ್ಮನ್ನೇ ಬಲಿಕೊಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಇದು ಸಮಾಜದ ಹಿತದಲ್ಲಿಯೇ ತಮ್ಮ ಹಿತ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಒಂದು ಕಾಲದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯ ಈ ಐತಿಹ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡಿದೆ. "ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಹೋರಾಡಿ ಮಡಿಯುವಷ್ಟೇ ಸಾರ್ಥಕತೆಯನ್ನು ಈ ರೀತಿಯ ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಆತ್ಮಬಲಿಗಳೂ ತಂದುಕೊಡುತ್ತವೆ ಎಂದು ಅಂದಿನ ಜನ ಮತ್ತು ಬಲಿದಾನ ಮಾಡುವವರೂ ನಂಬಿದ್ದರು"11 ಈ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿಯೇ ಆತ್ಮಬಲಿಗೆ ಮುಂದಾಗಿರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಊರ ಒಳಿತಿಗಾಗಿ ಬಲಿಯಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವ ಜನಪದರ ಮನೋಧರ್ಮವು ಕೂಡ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ಸಮಾಜ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯೋರ್ವಳು ತನಗಿಷ್ಟವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ವಿರೋಧ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸದೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅಂದಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಇವು ಧ್ವನಿಸುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಬಲಿಯಾದಂಥವರ ಆತ್ಮಗಳು ಆಯಾ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದು, ಕೆರೆ, ಬಾವಿ, ಕೋಟೆಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತವೆಂದು ನಂಬಿದ್ದರು. ಕಾರಣ ಬಲಿಯಾದ ಪ್ರದೇಶ'ವನ್ನು, ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಬೇಕೆನ್ನುವ ಆಶಯ ಇಂಥ ಐತಿಹ್ಯಗಳ ಹಿಂದೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಕೆರೆ ನಿರ್ಮಾಣದ ಸಾಂದರ್ಭಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪಡುವ ಸಂಕಷ್ಟಗಳು, ಅದೇ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯದ ಬಗೆಗೆ ಸಂಶಯಗಳು ಉಂಟಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎದುರಾಗುವ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಪಾತಿವ್ರತ್ಯದ ಹಾಳು ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಸ್ತ್ರೀ ಅನುಭವಿಸಿದ ಶಿಕ್ಷೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಈ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತವೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಜನಪದರು ನಂಬಿಕೆಯ ಮೂಲಕವೆ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸಿದವರು ಈ ನಂಬಿಕೆಗಳೆ ಜನಪದರನ್ನು ಆಳುತ್ತವೆ ಅಂತಹ ನಂಬಿಕೆಗಳೆ ಜನಪದರಿಗೆ ಮೌಲ್ಯಗಳಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ ಈ ಮೌಲ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಮತ್ತು ಇತರರನ್ನು ಬಲಿಕೊಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯ ಐತಿಹ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಈ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಪುರುಷ ಪ್ರದಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿವಿಧ ಮುಖಗಳನ್ನು ದರ್ಶಿಸುತ್ತವೆ ಜೊತೆಗೆ ಅಂತಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ.

ಕೊನೆ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

1. ಮಹಿಳಾ ಜಾನಪದ–ಸಂ. ಕೆ.ಆರ್. ಸಂಧ್ಯಾರೆಡ್ಡಿ, ಪು.187, ಲೇ. ಶಾಲಿನಿ ರಘುನಾಥ.
2. ಇಟಿಫಿಧಿಫಿಟಱಜಾುಚಿ ಱಜಿ ಂಟಜಾುಜುಿಚಿಟಿಚಿ, ಗಿಱುಣಾಜು 17, ಕ-214. ಖಿಜ ತಿಱಜ ಟಜಾುಟಿಜ ು ಜಜಾಜಾಜು ಜಿಡಿಱು ಙುಜ ಟಜಾುಜಾಚಿಟ ಐಚಿಣಾುಿ ಟಜಾುಟಿಜಚಿ (ಫಾಚಿಣ ು ಣಂ ಛಜ ಡಿಜಾಚಿಜ). ಜಿಡಿಱು ಟಜಾುಜಾಜ (ಣಂ ಡಿಜಾಚಿಜ. ಆಱಾುಚಿ.ಉ. ಊಚಿಡಿಡುಿ
3. ಜಾನಪದ ಕೈಪಿಡಿ–ಪ್ರ.ಸಂ. ಎಚ್.ಜೆ. ಲಕ್ಕಪ್ಪಗೌಡ, ಪು.26.
4. ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು – ಜಿ.ಶಂ. ಪರಮಶಿವಯ್ಯ, ಪು. ಥಥಥ ಥಥಥ
5. ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು –ಜೀ.ಶಂ.ಪ. ಪು. ಥಥಥ
6. ಕನ್ನಡ ಶಾಸನಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ–ಎಂ.ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ, ಪು.
7. ಕರ್ನಾಟಕ ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು – ಆರ್. ಶೇಷಶಾಸ್ತ್ರಿ, ಪು.42.
8. ಜನ–ಜನಪದ–ಜಾನಪದ – ಎಂ. ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ, ಪು. 447
9. ಮಹಿಳಾ ಜಾನಪದ–ಸಂ.ಡಾ.ಕೆ.ಆರ್. ಸಂಧ್ಯಾರೆಡ್ಡಿ, ಪು. 190, ಲೇ. ಶಾಲಿನಿ ರಘುನಾಥ
10. ಜಾನಪದ –1993–ಸಂ. ರಂಗಾರೆಡ್ಡಿ ಕೋಡಿರಾಂಪುರ, ಪು. 160. ಲೇ. ಗಾಯತ್ರಿ ನಾವಡ.
11. ಬಾಚಿಗೊಂಡನಹಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಏಣಗಿ ಬಸಾಪುರದ ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳು–ಸಂ. ಎಸ್.ಎ. ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ, ಪು.68